

**Результати
опитування внутрішніх стейкхолдерів
стосовно обізнаності складників академічної культури
та рівня її сформованості
в СумДПУ імені А.С. Макаренка**

Опитування внутрішніх стейкхолдерів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка стосовно академічної культури мало на меті виявити рівень обізнаності як студентів так і науково-педагогічних працівників щодо складників академічної культури, а також рівня її сформованості в Університеті та можливих дій стейкхолдерів у разі порушення її норм. Дане опитування поведилось у формі анонімного анкетування з 28 грудня 2023 року по 13 січня 2024 року. Анкетування здійснювалось добровільно, анонімно, з використанням Google-форм; опитувальники містили 12 запитань для студентів та 13 для викладачів, більшість яких корелювалися між собою. Зміст анкет був затверджений 27.12.2023 р. наказом № 514.

Загалом в опитуванні взяли участь 320 респондентів, з них 269 здобувачів освіти та 51 науково-педагогічний працівник.

Перше питання анкети стосувалося обізнаності респондентів щодо складників академічної культури, перелік яких був наданий з надлишком. Таблиця 1 містить по шість найпопулярніших позицій, віднесених в кожній групі опитуваних до складу поняття академічна культура. Решта запропонованих «складників» мають суттєво менші відсотки.

Таблиця 1.

Здобувачі освіти	Викладачі
– дотримання принципів академічної доброчесності (72,1%); – повага до інших, протилежних думок (70,6%); – вільне висловлення думки (65,8%); – толерантність (62,8%); – справедливість (61,8%); – повага до академічної свободи (61%).	– дотримання принципів академічної доброчесності (94,1%); – чесне проведення наукових досліджень (78,4%); – повага до академічної свободи (70,6%); – повага до інших, протилежних думок (70,6%); – педагогічна культура (66,7%); – незалежне проведення наукових досліджень (58,8%).

Як видно з переліченого, три позиції, а саме: дотримання принципів академічної доброчесності, повага до академічної свободи, повага до інших, протилежних думок є спільними для обох груп опитуваних.

На жаль, корпоративна культура є складовою академічної культури в цілому лише для 27,3% опитаних студентів.

Слід зазначити, що дехто з респондентів, при чому в обох групах, до розглядуваних складників віднесли риси особистості, що не є такими, зокрема:

- прагнення самовдосконалення (53,5% серед студентів, 47,1% серед викладачів);
- досконале володіння педагогічною технікою (33,1% – студенти та 29,4% викладачів);
- особисту привабливість (11,9% – студенти та 7,8% викладачі).

У питанні № 2 пропонувалось обрати з поданих складників академічної культури ті, які є найважливішими для опитуваних. Частину відповідей наведено таблиці 2, де представлено по чотири найпопулярніші позиції як серед студентів, так і серед викладачів.

Таблиця 2.

Здобувачі освіти	Викладачі
– академічна порядність (42,4%); – дотримання принципів академічної доброчесності (37,2%); – повага до інших, протилежних думок (34,9%); – педагогічна культура (26,8 %).	– дотримання принципів академічної доброчесності (66,7%); – педагогічна культура (47,1%); – чесне проведення наукових досліджень (35,3 %); – повага до інших, протилежних думок (21,6%).

Слід зазначити, що 34% здобувачів освіти та 10% викладачів не визначилися з пріоритетністю складників та вважають, що всі вони однаково важливі.

Для опитаних студентів збіги у відповідях на питання 1 та 2 щодо важливості складників академічної є у двох позиціях: дотриманні принципів академічної доброчесності та поваги до інших, протилежних думок. Для опитаних викладачів збіги відбулися по всім чотирьом позиціям, хоча відсотковий розподіл дещо інший.

Третє питання конкретизувало зміст поняття академічна порядність. У таблиці 3 наведено по 4 складники, що на думку респондентів обох груп, є найважливішими для зазначеного поняття.

Таблиця 3.

Здобувачі освіти	Викладачі
– чесність (82,2%), – справедливість (70,6%), – повага (67,7%), – відповідальність (62,5%)	– чесність (80,4%), – відповідальність (78,4%), – повага (68,6%), – справедливість (62,7%)

Як видно у цьому питанні думки обох груп були суголосними, хоча відсотковий розподіл відрізняється, оскільки для студентів носіями академічної порядності є саме науково-педагогічні працівники, які безпосередньо оцінюють їх діяльність, то відповідно справедливість є важливою для цієї категорії опитуваних.

У наступному питанні анкети запропоновано визначити, коли відбувається формування академічної культури серед здобувачів освіти. Розподіл найпопулярніших відповідей такий (таблиця 4):

Таблиця 4.

Здобувачі освіти	Викладачі
– як в навчальний, так і позанавчальний час (вплив студентської спільноти) (51,3%), – під час викладання всіх дисциплін (25,7%), – під час проведення наукових заходів (12,3%), – під час викладання окремих курсів (наприклад, методології наукового дослідження тощо) (10%).	– як в навчальний, так і позанавчальний час (вплив студентської спільноти) (60,8 %), – під час викладання всіх дисциплін (31,8%), – під час проведення наукових заходів (2%), – під час викладання окремих курсів (наприклад, методології наукового дослідження тощо) (2%).

Однаковими були відповіді як студентів, так і викладачів щодо належного викладачем своїх професійних обов'язків як прояву академічної культури (студенти 97,4%, викладачі – 98%).

Наступна група питань (6, 7 для студентів та з 6 по 8 для викладачів) стосувалися рівня сформованості академічної культури в Університеті, а саме порушень її принципів на різних рівнях.

Так, 88,2% викладачів зазначили, що на рівнях викладач – студент і викладач – викладач не відбувається порушення академічної культури, а от на аналогічне питання щодо рівня викладач – адміністрація ствердно відповіли трохи менше – 82,3% респондентів.

У групі здобувачів освіти відповіді були наступні:

- 89,2% зазначили відсутність порушень на рівні викладач – студент;
- 92,3% – відсутність порушень на рівні студент-адміністрація.

На питання щодо проявів утиску, неповаги в Університеті та фактів їх прояву 92% викладачів та 96% студентів зазначили, що з такими не стикалися. У відкритих відповідях на це запитання викладачами як приклади порушення принципів академічної культури було зазначено наступне:

- вимоги, прописані у контракті, утискають викладача і суперечать академічній культурі;

- обмеження на надання навантаження. Зазвичай завідувач кафедри набирає собі години не враховуючи показники рейтингу викладача;
- несприйняття пропозицій, виключення з певних видів робіт, невизнання фактичних досягнень, неприйнятні коментарі, певні заборони пов'язані з професійною діяльністю, обмеження академічних свобод, непрозорість прийняття та донесення рішень;
- 1. Щорічне зменшення аудиторних годин дисциплін. 2. Написання умов у контракті, що неможливо виконати, не порушуючи академічну доброчесність.

Серед здобувачів освіти були такі відповіді на аналогічне питання:

- зверхність з якою звертаються до студентів деякі працівники адміністрації;
- не проведення занять викладачем. Відсилення до матеріалів в мудлі - не дорівнює викладанню онлайн;
- нетактовне поводження з студентами та утиск їх;
- погане ставлення до оточуючих;
- ігнорування студентів;
- бартер з ініціативи викладачів, аби зменшити навантаження роботи і для викладачів і для студентів але при цьому покладаючи все на самонавчання (тільки на момент дистанційної форми навчання);
- допущення некоректних коментарів у бік студента від викладача;
- відчуття зверхності та неприйнятності іншої думки з боку викладачів;
- викладач пішов на принцип відносно студента, через свої переконання

На питання щодо обізнаності про дії у разі порушення принципів академічної культури 92,2% викладачів та 82,5% студентів відповіли ствердно. Решта викладачів (7,8%) та студентів (17,5%) на жаль не знають як діяти в таких випадках. Слід зазначити, що в анкеті містилася підказка для таких респондентів: як один вид діяльності – звернення до комісії з етики та академічної доброчесності.

Наступне питання стосувалося думки респондентів щодо впливу дистанційного навчання на формування академічної культури. Відповіді представлені в таблиці 5.

Таблиця 5.

	Здобувачі освіти	Викладачі
На Вашу думку, тривале дистанційне навчання погіршило ситуацію щодо формування академічної культури (зокрема дотримання принципів академічної доброчесності)?		
– Так	10,8%	21,8%
– Частково	54,3%	43,1%
– Ні	34,8%	35,3%

Результати в обох групах виявилися майже однаковими.

Далі пропонувалось обрати і студентам і викладачам один найвагоміший чинник, що негативно впливає на формування академічної культури в цілому. Результати виявились наступні – таблиця 6.

Таблиця 6.

	Здобувачі освіти	Викладачі
– недобросовісне виконання письмових робіт, проходження тестування, тощо	42,8%	62,7%
– відсутність студентів на заняттях,	34,2%	21,6%
– погіршення коефіцієнтів унікальності при написанні кваліфікаційних робіт	16,7%	7,8%

Розподіл пріоритетності чинників виявилася однаковою в обох групах. Студенти також серед зазначених чинників, що негативно впливають на формування академічної культури, у відкритій відповіді вказали:

- пари за розкладом є, а по факту не має. Коли практика є, а по факту не має, а студенти просто здають документацію (недобросовісне виконання викладачами своїх обов'язків);
- не готовність викладачів вислуховувати думку студента, якщо вона відрізняється від їхніх вподобань;
- відсутність перманентного перебування в Університеті.

Стосовно різних видів діяльності, які на думку респондентів, позитивно впливають на формування академічної культури в Університеті, обидві категорії опитуваних обрали такі – таблиця 7.

Таблиця 7.

	Здобувачі освіти	Викладачі
– постійні прояви взаємної поваги на різних рівнях, починаючи з дотримання культури трудової діяльності,	48%	62,7%
– проведення різноманітних наукових заходів із широким залученням студентства,	39%	27,5%
– проведення круглих столів, тематичних тижнів тощо	11,2%	7,8%

Як і попередньому питанні, розподіл пріоритетності видів діяльності виявився однаковим обох групах.

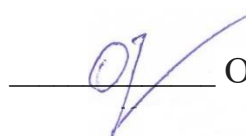
Після проведеного аналізу відповідей фахівців ЦЗЯВО рекомендують наступне:

1) адміністрації університету та директорам/деканам навчально-наукових інститутів/факультетів ознайомити з результатами анкетування щодо академічної культури якомога ширше коло внутрішніх стейкхолдерів з метою інформування про такий вид опитування та для розуміння складових елементів академічної культури і чинників, що негативно впливають на її розвиток, та усунення цих чинників;

2) науково-педагогічним працівникам сумлінно виконувати свої професійні обов'язки та активно залучати студентів до наукової діяльності;

3) заступникам директорів/деканів навчально-наукових інститутів / факультетів з виховної роботи разом із студентським самоврядуванням проводити тематичні тижні, круглі для здобувачів освіти столи щодо складників академічної культури та особливості їх формування в ЗВО.

Начальник ЦЗЯВО

 Оксана Одінцова